

”Vigtige domme fra EU-Domstolen siden sidst (10.10.2017)”

Indlæg på Dansk Forening for Europarets møde tirsdag den 30. oktober 2018 v/kontorchef Jakob Nymann-Lindgren, Udenrigsministeriet og kommitteret Nina Holst-Christensen, Justitsministeriet.

Grundlæggende rettigheder og ligebehandling

Dom af 17. april 2018, sag C-414/16, Vera Egenberger (*EU-Domstolen fastslog bl.a., at en national retsinstit, som har fået forelagt en tvist mellem to private parter, har pligt til, når det ikke er muligt for den at fortolke den relevante nationale ret på en måde, som er i overensstemmelse med artikel 4, stk. 2, i direktiv 2000/78, inden for rammerne af sine beføjelser at sikre den retsbeskyttelse, der for borgerne følger af artikel 21 og 47 i EU's Charter om grundlæggende rettigheder, og at sikre den fulde virkning af disse artikler ved om fornødent at undlade at anvende enhver modstridende national bestemmelse*)

Dom af 29. maj 2018, sag C-426/16, Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen VZW m.fl. (*Forpligtelsen efter forordning 1099/2009 til, at rituel slagting af dyr uden bedøvelse kun kan finde sted på godkendte slagterier, er hverken i strid med religionsfriheden efter artikel 10 i EU's Charter om grundlæggende rettigheder eller artikel 13 TEUF*)

Dom af 2. oktober 2018, sag C-207/16, Ministerio Fiscal (*Artikel 15, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002 om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor (direktiv om databeskyttelse inden for elektronisk kommunikation), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/136/EF af 25. november 2009, sammenholdt med artikel 7 og 8 i EU's Charter om grundlæggende rettigheder, skal fortolkes således, at offentlige myndigheders adgang til data med henblik på at identificere indehavere af SIM-kort, der er blevet aktiveret med en stjålet mobiltelefon, såsom efternavn, fornavn og eventuelt adresse på disse indehavere, indebærer et indgreb i disse sidstnævntes grundlæggende rettigheder, der er fastsat i de nævnte artikler i chartret, som ikke er så alvorligt, at denne adgang skal begrænses til forebyggelse, efterforskning, afsløring og retsforfølgning af straffelovsovertrædelser med henblik på bekæmpelse af grov kriminalitet*)

Generelle spørgsmål

Dom af 27. februar 2018, sag C-64/16, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (*Artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU skal fortolkes således, at princippet om domstolenes uafhængighed ikke er til hinder for, at der fastsættes generelle foranstaltninger om lønudsættelse for medlemmer af Tribunal de Contas (revisionsret, Portugal, og som er forbundet med forpligtelsen til at nedbringe et uforholdsmæssigt stort budgetunderskud og med et EU-program om finansiel støtte*)

Unionsborgerskabet og opholdsret

Dom af 20. december 2017, sag C-442/16, Florea Gusa (*Artikel 7, stk. 3, litra b, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/38/EF (opholdsdirektivet) skal fortolkes således, at en statsborger i en medlemsstat, som har opholdt sig lovligt og udøvet erhvervsaktivitet som selvstændig erhvervsdrivende i en anden medlemsstat i ca. fire år, og dette er behørigt konstateret, bevarer sin status som selvstændig erhvervsdrivende i henhold til artikel 7, stk. 1, litra a, efter at være ophørt med sin erhvervsaktivitet som følge af mangel på arbejde af grunde, som ikke kan tilregnes den pågældende, og efter at have tilmeldt sig arbejdsformidlingen i sidstnævnte medlemsstat som arbejdssøgende*)

Dom af 5. juni 2018, sag C-673/16, Relu Adrian Coman (*en situation, hvor en unionsborger har gjort brug af sin ret til fri bevægelighed ved i overensstemmelse med betingelserne i artikel 7, stk. 1, i opholdsdirektivet at indrejse og tage reelt ophold i en anden medlemsstat end den, hvor vedkommende er statsborger, og i denne forbindelse har opbygget eller konsolideret et familieliv med en tredjelandstatsborger af samme køn, med hvem vedkommende lovligt har indgået ægteskab i værtsmedlemsstaten, er artikel 21, stk. 1, TEUF til hinder for, at de kompetente myndigheder i den medlemsstat, hvor unionsborgeren er statsborger, nægter at give nævnte tredjelandstatsborger ret til ophold på denne medlemsstats område med den begrundelse, at denne medlemsstats lovgivning ikke tillader ægteskab mellem personer af samme køn. Videre fastslog EU-Domstolen, at en tredjelandstatsborger, der er af samme køn som unionsborgeren, og hvis ægteskab med sidstnævnte er indgået i en medlemsstat i henhold til denne medlemsstats lovgivning, har en ret efter opholdsdirektivet til ophold i mere end tre måneder på den medlemsstats område, i hvilken unionsborgeren er statsborger. Denne afledte ret til ophold må ikke være underlagt betingelser, der er strengere end dem, der er fastsat i artikel 7 i opholdsdirektivet)*)

Dom af 27. juni 2018, sag C-230/17, Altiner (*artikel 21, stk. 1, TEUF er ikke til hinder for en medlemsstats lovgivning, hvorefter en tredjelandstatsborger, der er familiemedlem til en unionsborger, som er statsborger i denne medlemsstat og vender tilbage dertil efter at have opholdt sig i en anden medlemsstat på grundlag af og under overholdelse af EU-retten, ikke indrømmes en afledt opholdsret efter EU-retten, hvis familiemedlemmet til den pågældende unionsborger ikke er indrejst i denne unionsborgers oprindelsesmedlemsstats område eller ikke har indgivet en ansøgning om opholdskort dér »i naturlig forlængelse« af den pågældende unionsborgers tilbagevenden til denne medlemsstat, så længe en sådan lovgivning forudsætter, at der inden for rammerne af en samlet vurdering ligeledes skal tages hensyn til andre relevante forhold, og navnlig de forhold, som kan godtgøre, at det til trods for det tidsrum, der er forløbet mellem unionsborgerens tilbagevenden til den nævnte medlemsstat og det tidspunkt, hvor et medlem af dennes familie, som er tredjelandstatsborger, er indrejst i samme medlemsstat, forholder sig således, at det i værtsmedlemsstaten opbyggede og konsoliderede familieliv ikke er ophørt, således at det pågældende familiemedlem kan indrømmes en afledt opholdsret)*)

Etableringsretten og den fri udveksling af tjenesteydelser

Dom af 20. december 2017, sag C-434/15, Uber Systems Spain SL (*Artikel 56 TEUF, sammenholdt med artikel 58, stk. 1, TEUF, samt artikel 2, stk. 2, litra d, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/123/EF af 12. december 2006 om tjenesteydelser i det indre marked og artikel 1, nr. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/34/EF af 22. juni 1998 om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter samt forskrifter for informationssamfundets tjenester, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/48/EF af 20. juli 1998 (informationsproceduredirektivet), og som artikel 2, litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000 om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked (»direktivet om elektronisk handel«) henviser til, skal fortolkes således, at en formidlingstjeneste, der har til formål – ved hjælp af en applikation til en smartphone – mod vederlag at sætte ikke-erhvervsdrivende chauffører, som anvender egne køretøjer, i forbindelse med personer, som ønsker at foretage en køretur i byområder, skal anses for at være uløseligt forbundet med en transportydelse, hvorfor den er omfattet af begrebet »tjenesteydelse på transportområdet« som omhandlet i artikel 58, stk. 1, TEUF. En sådan tjenesteydelse skal derfor udelukkes fra anvendelsesområdet for artikel 56 TEUF, direktiv 2006/123 og direktiv 2000/31)*)

Dom af 20. december 2017, sag C-255/16, Bent Falbert (*Artikel 1 i informationsproceduredirektivet skal fortolkes således, at en national bestemmelse, der fastsætter straf i tilfælde af udbud af spil, lotterier eller væddemål på det nationale område uden bevilling, ikke er en teknisk forskrift i denne bestemmelses forstand, som skal meddeles i medfør af direktivets artikel 8, stk. 1. Derimod er en national bestemmelse som omhandlet i hovedsagen, der fastsætter straf i tilfælde af reklamering for spil, lotterier eller væddemål, der ikke er omfattet af en bevilling, en teknisk forskrift i den nævnte bestemmelses forstand, som skal meddeles i medfør af direktivets artikel 8, stk. 1, når det klart fremgår af forarbejderne til denne nationale lovbestemmelse, at den havde til formål og følge at sikre, at et gældende reklameringsforbud blev udvidet til at omfatte online-spilletjenester*)

Dom af 12. juni 2018, sag C-650/16, A/S Bevola (*Artikel 49 TEUF er til hinder for en lovgivning i en medlemsstat, der udelukker muligheden for et hjemmehørende selskab, der ikke har valgt en ordning for international sambeskatning som den i hovedsagen omhandlede, for at fradrage tab i et fast driftssted beliggende i en anden medlemsstat i sit skattepligtige overskud, selv om dette selskab dels har udtømt alle muligheder for at fradrage dette tab i medfør af lovgivningen i den medlemsstat, hvor dette driftssted er beliggende, dels ikke længere oppebærer nogen som helst indtægt fra driftsstedet, således at der ikke længere er nogen mulighed for, at der kan tages hensyn til det nævnte tab i den nævnte medlemsstat*) Se hertil også dom af 4. juli 2018, sag C-28/17, NN A/S

Transport

Dom af 12. april 2018, sag C-541/16, Kommissionen mod Danmark (*Danmark kan opretholde sin vejledning til cabotageforordningen (1072/2009/EF), hvori Danmark har fastsat, at: En cabotagekørsel defineres som en national transport af en forsendelse fra læsning af godset til losning af godset hos den modtager, som står i fragtbrevet. En cabotagekørsel kan bestå af flere læssesteder eller af flere lossesteder*)

Kapital og betalinger

Dom af 21. juni 2018, sag C-480/16, Fidelity Funds (*Artikel 63 TEUF er til hinder for en medlemsstats lovgivning, hvorefter udbytter, der udbetales af et selskab hjemmehørende i denne medlemsstat til ikke-hjemmehørende institutter for kollektiv investering i værdipapirer (investeringsinstitutter), kildebeskattes, mens udbytter, der udbetales til investeringsinstitutter hjemmehørende i denne samme medlemsstat, kan opnå fritagelse for en sådan skat, forudsat at disse institutter foretager en minimumsudlodning til deres medlemmer eller teknisk opgør en minimumsudlodning og foretager indeholdelse af skat i denne faktiske eller fiktive minimumsudlodning i forhold til institutternes medlemmer*)

Et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed

Dom af 25. juli 2018, sag C-220/18 PPU, ML (*EU-Domstolen opstillede de krav, som den fuldbyrdende judicielle myndighed skal stille efter rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, 2002/584/RIA, ved udlevering til afsoning af fængselsstraf i en anden medlemsstat i de tilfælde, hvor den fuldbyrdende judicielle myndighed råder over oplysninger, som godtgør, at der foreligger systemiske eller generelle mangler ved forholdene under frihedsberøvelse i den anden medlemsstats fængsler*). Se hertil U2017.2593/2H

Dom af 25. juli 2018, sag C-216/18 PPU, LM (*Artikel 1, stk. 3, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, 2002/584/RIA skal fortolkes således, at når den fuldbyrdende judicielle myndighed, der skal træffe afgørelse om overgivelse af en person, som er omfattet af en europæisk arrestordre udstedt med henblik på strafforfølgning, råder over oplysninger, såsom dem, der er indeholdt i et begrundet*

forslag fra Europa-Kommissionen vedtaget i henhold til artikel 7, stk. 1, TEU, som synes at godtgøre, at der er en reel risiko for overtrædelse af den grundlæggende ret til en retfærdig rettergang, sikret ved artikel 47, stk. 2, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, på grund af systemiske eller generelle mangler ved den dømmende magts uafhængighed i den udstedende medlemsstat, skal nævnte myndighed foretage en konkret og præcis prøvelse af, om der – henset til den pågældendes personlige situation og til beskaffenheden af den lovovertrædelse, som vedkommende retsforfølges for, samt til de faktiske omstændigheder, som udgør grundlaget for den europæiske arrestordre, og i betragtning af de oplysninger, som den udstedende medlemsstat har meddelt i henhold til artikel 15, stk. 2, i rammeafgørelse 2002/584 – er alvorlige grunde til at antage, at den berørte person løber en sådan risiko i tilfælde af en overgivelse til sidstnævnte stat)

Dom af 19. september 2018, sag C-327/18 PPU, RO (Artikel 50 TEU skal fortolkes således, at den blotte omstændighed, at en medlemsstat meddeler sin beslutning om at udtræde af Den Europæiske Union i overensstemmelse med denne artikel, ikke har til følge, at den fuldbyrdende medlemsstat i tilfælde af, at den førstnævnte medlemsstat har udstedt en europæisk arrestordre mod en person, skal afslå at fuldbyrde denne europæiske arrestordre eller udsætte sin fuldbyrdelse heraf, mens den afventer større klarhed om den retlige ordning, der vil finde anvendelse i den udstedende medlemsstat efter dennes udtræden af Den Europæiske Union. Når der ikke er alvorlige grunde til at antage, at den person, som er omfattet af den nævnte europæiske arrestordre, efter den udstedende medlemsstats udtræden af Den Europæiske Union løber en risiko for at blive berøvet de rettigheder, som denne er tillagt ved EU's Charter om grundlæggende rettigheder og ved rammeafgørelse om den europæiske arrestordre, 2002/584/RIA, kan den fuldbyrdende medlemsstat ikke afslå at fuldbyrde denne europæiske arrestordre, så længe den udstedende medlemsstat er medlem af Den Europæiske Union)

Andet

Dom af 6. marts 2018, sag C-284/16, Slowakiske Republik (Artikel 267 TEUF og 344 TEUF er til hinder for en bestemmelse, der er indeholdt i en international aftale indgået mellem medlemsstater, såsom artikel 8 i aftalen om fremme og gensidig beskyttelse af investeringer mellem Kongeriget Nederlandene og Den Tjekkiske og Slovakiske Føderative Republik, og hvorefter en investor i en af disse medlemsstater i tilfælde af en tvist vedrørende investeringer i den anden medlemsstat kan anlægge sag mod sidstnævnte medlemsstat ved en voldgiftsret, hvis kompetence denne medlemsstat har forpligtet sig til at acceptere)

Dom af 17. oktober 2018, sag C-425/17, Günter Hartmann Tabakvertrieb GmbH & Co. KG (Artikel 2, nr. 8, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/40/EU af 3. april 2014 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om fremstilling, præsentation og salg af tobak og relaterede produkter og om ophævelse af direktiv 2001/37/EF, sammenholdt med direktivets artikel 2, nr. 6, skal fortolkes således, at tobaksprodukter, der er bestemt til at tygges i disse bestemmelsers forstand, kun omfatter tobaksprodukter, der strengt taget alene kan indtages tygget, hvilket det påhviler den nationale ret at fastlægge på grundlag af samtlige relevante og objektive kendetegn for de pågældende produkter, såsom deres sammensætning, deres konsistens, deres præsentationsform og i givet fald forbrugernes faktiske brug heraf)